

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

18. december 2025*

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – direktiv 93/13/EØF – artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1 – den nationale rets kontrolbeføjelse og forpligtelser – vilkår om bod – manglende ex officio-prøvelse af dette kontraktvilkårs urimelige karakter – retskraft – effektivitetsprincippet – artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – påberåbelsen af den urimelige karakter af et kontraktvilkår i forbindelse med en sag, der er blevet hjemvist efter en kassationsappel«

I sag C-320/24,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet Corte suprema di cassazione (kassationsdomstol, Italien) ved afgørelse af 26. april 2024, indgået til Domstolen den 30. april 2024, i sagen

CR,

TP

mod

Soledil Srl, et selskab, der har indgået en akkordaftale med sine kreditorer,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, I. Jarukaitis, og dommerne N. Jääskinen og R. Frendo (refererende dommer),

generaladvokat: N. Emiliós,

justitssekretær: fuldmægtig C. Di Bella,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 26. februar 2025,

efter at der er afgivet indlæg af:

– TP, CR ved avvocato J.-S. F. Bartolomei,

* Processprog: italiensk.

– den italienske regering ved S. Fiorentino og G. Palmieri, som befuldmægtigede, bistået af avvocati dello Stato M. Cherubini og C. Colelli,

– Europa-Kommissionen ved P. Kienapfel og D. Recchia, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 19. juni 2025,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29) samt artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side CR og TP, der er to købstilsagnsgivere vedrørende køb af en fast ejendom, og som er forbrugere, og på den anden side Soledil Srl, som er et selskab, der har indgået en akkordaftale med sine kreditorer, og som er salgsløftgiver, vedrørende en påstand om ophævelse af det gensidigt bebyrdende tilsagn om salg af denne faste ejendom og gyldigheden af vilkåret om bod i dette tilsagn om salg.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 24. betragtning til direktiv 93/13 har følgende ordlyd:

»[M]edlemsstaternes retsmyndigheder og administrative organer skal råde over tilstrækkelige og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige vilkår i forbrugeraftaler til ophør.«
- 4 Dette direktivs artikel 6, stk. 1, bestemmer følgende:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«
- 5 Det nævnte direktivs artikel 7, stk. 1, fastsætter følgende:

»Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.«

Italiensk ret

Forbrugerloven

- 6 Decreto legislativo n. 206, recante codice del consumo a norma dell'articolo 7 della legge di 29 luglio 2003, n. 229 (lovdekret nr. 206 om godkendelse af forbrugerloven i henhold til artikel 7 i lov nr. 229 af 29.7.2003) af 6. september 2005 (almindeligt tillæg til GURI nr. 235 af 8.10.2005), som gennemførte direktiv 93/13 i italiensk ret, bestemmer følgende i artikel 33, stk. 1 og 2:

»1. I en aftale indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende anses kontraktvilkår for urimelige, hvis de til trods for god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.

2. Medmindre det modsatte bevises, anses kontraktvilkår for urimelige, såfremt de har til formål eller virkning at:

[...]

f) pålægge forbrugeren i tilfælde af manglende eller forsinket opfyldelse at betale et uforholdsmæssigt stort beløb i erstatning, bod eller tilsvarende

[...]«

- 7 Følgende er anført i denne lovs artikel 36, stk. 1 og 3:

»1. Kontraktvilkår, som anses for urimelige i medfør af artikel 33 og 34, er ugyldige, mens aftalen i øvrigt opretholdes.

[...]

3. Ugyldigheden finder kun anvendelse til gavn for forbrugeren og kan konstateres ex officio af retten.«

Den borgerlige lovbog

- 8 I henhold til artikel 1384 i Codice civile (den borgerlige lovbog) kan retten nedsætte boden på en rimelig måde, såfremt en væsentlig del af hovedforpligtelsen er blevet opfyldt delvist, eller hvis størrelsen af boden er åbenbart uforholdsmæssig under hensyntagen til kreditors interesse i opfyldelsen.

Den civile retsplejelov

- 9 Artikel 384 i Codice di procedura civile (den civile retsplejelov) med overskriften »Tilkendegivelse af retsprincippet og afgørelse om realiteten« bestemmer følgende i stk. 2:

»Når [Corte suprema di cassazione (kassationsdomstol, Italien)] giver medhold i appellen, ophæver den afgørelsen ved at hjemvise sagen til en anden ret, som skal overholde retsprincippet og under alle omstændigheder det retsspørgsmål, som denne domstol har truffet afgørelse om, eller den træffer selv afgørelse om realiteten, når nye faktiske konstateringer ikke er nødvendige.«

- 10 Den nævnte lovs artikel 394 med overskriften »Hjemvisningsprocedure« har følgende ordlyd:

»[...]

I hjemvisningsproceduren kan der indgives anmodning om aflæggelse af ed, men parterne kan ikke nedlægge andre påstande end dem, de har nedlagt i den sag, hvor den ophævede dom blev afsagt, medmindre det fremgår af kassationsdommen, at det er nødvendigt at fremsætte nye påstande.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 11 I 1998 indgik CR og TP, som købstilsagnsgivere, og Soledil, som salgsløftegiver, et gensidigt bebyrdende tilsagn om salg af en fast ejendom, i henhold til hvilket de førstnævnte betalte et acontobeløb på ca. 72 870 EUR til sidstnævnte. Artikel 7 i dette tilsagn om salg bestemte som et vilkår om bod, at i tilfælde af manglende opfyldelse af købstilsagnsgiverenes forpligtelse til at indgå den endelige aftale kunne salgsløftegiver tilbageholde det modtagne acontobeløb som en bod.
- 12 Den endelige aftale vedrørende dette salg blev aldrig indgået, og tvisten om det gensidigt bebyrdende salgstilsagn blev indbragt for en voldgiftsret, som ved voldgiftskendelse af 29. juli 2002 ophævede dette tilsagn på grund af købstilsagnsgivernes misligholdelse. Disse sidstnævnte blev pålagt at tilbagelevere den pågældende faste ejendom, og samtidigt hermed blev salgsløftegiver pålagt at tilbagebetale hele det modtagne acontobeløb.
- 13 Ved dom afsagt i 2009 erklærede Corte d'appello di Ancona (appeldomstolen i Ancona, Italien) voldgiftskendelsen ugyldig af processuelle grunde og traf afgørelse om realiteten i sagen. Denne ret pålagde navnlig købstilsagnsgivere at tilbagelevere den pågældende faste ejendom og pålagde salgsløftegiver at tilbagebetale det modtagne acontobeløb. Desuden nedsatte den i medfør af den borgerlige lovbogs artikel 1384 den i artikel 7 i det gensidigt bebyrdende tilsagn om salg fastsatte bod som omhandlet i nærværende doms præmis 11 til kun at omfatte renterne af acontobeløbet.
- 14 Ved dom afsagt i 2015 i appelsagen ophævede Corte suprema di cassazione (kassationsdomstol) dommen afsagt af Corte d'appello di Ancona (appeldomstolen i Ancona) på grund af manglende begrundelse af afgørelsen om at nedsætte den nævnte bod.
- 15 Sagen blev herefter hjemvist til Corte d'appello di Bologna (appeldomstolen i Bologna, Italien).
- 16 Ved dom afsagt i 2018 fastslog denne ret, at genstanden for den hjemviste sag var begrænset til anvendelsen af det i artikel 7 i det gensidigt bebyrdende salgstilsagn fastsatte vilkår om bod, den eventuelle nedsættelse af den bod, der fandt anvendelse, og fastsættelsen af et eventuelt større tab for salgsløftegiveren vedrørende rådigheden over den pågældende faste ejendom uden gyldig adkomst. Den nævnte ret fastslog navnlig, at en bod på ca. 72 870 EUR var uforholdsmæssig stor, og nedsatte derfor det beløb, som købstilsagnsgiverne skulle betale i denne henseende, til 61 600 EUR.
- 17 Købstilsagnsgiverne har indbragt sagen for Corte suprema di cassazione (kassationsdomstol), som er den forelæggende ret, idet de navnlig har gjort gældende, at dette vilkår om bod er ugyldigt med henvisning til, at det pålægger dem at betale en uforholdsmæssig stor bod og derfor udgør et urimeligt kontraktvilkår som omhandlet i den nationale lovgivning om forbrugerbeskyttelse. Under disse omstændigheder burde Corte d'appello di Bologna (appeldomstolen i Bologna) ex officio have erklæret artikel 7 i det gensidigt bebyrdende salgstilsagn ugyldig.

- 18 Den forelæggende ret har for det første påpeget, at princippet om retskraft i henhold til den nationale lovgivning er til hinder for, at et spørgsmål om ugyldigheden af et angiveligt urimeligt vilkår, som ikke er blevet rejst eller konstateret i forbindelse med den første legalitetskontrol, og som nødvendigvis viser sig at være uforeneligt med beskaffenheden af kassationsdommen om sagens realitet, undersøges i forbindelse med en anden legalitetskontrol.
- 19 For det andet har den forelæggende ret anført, at den i overensstemmelse med Domstolens praksis vedrørende effektivitetsprincippet for så vidt angår de rettigheder, som forbrugerne er tillagt ved direktiv 93/13, allerede har fastslået, at retskraften ikke finder anvendelse inden for rammerne af en summarisk betalingspåkravsprocedure, når der ikke er blevet gjort indsigelse mod det tilgrundliggende dokument, som ikke indeholder nogen begrundelse med hensyn til, at de pågældende kontraktvilkår ikke var urimelige.
- 20 På denne baggrund har Corte suprema di cassazione (kassationsdomstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende spørgsmål:
- »Skal artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i [direktiv 93/13] samt [chartrets] artikel 47 [...] fortolkes
- a) således, at de er til hinder for anvendelsen af nationale processuelle principper, hvorefter [et præjudicielt spørgsmål vedrørende ugyldigheden af [et angiveligt urimeligt kontraktvilkår], som ikke er blevet rejst eller konstateret under en kassationsankesag, og som logisk set er uforenelige med beskaffenheden af domskonklusionen i kassationsdommen, ikke må vurderes i en hjemvist sag eller inden for den af parterne iværksatte kassationsappel til prøvelse af dommen afsagt af den appeldomstol, som har behandlet den hjemviste sag,
 - b) også i lyset af betragtningen vedrørende forbrugernes fuldstændige passivitet, såfremt disse aldrig tidligere har gjort gældende, at de urimelige kontraktvilkår er ugyldige/virkningsløse, og først gjort det i forbindelse med den anden kassationsappel [efter] udfaldet af den hjemviste sag,
 - c) og dette hvad særligt angår konstateringen af den urimelige karakter af et vilkår om en uforholdsmæssigt stor bod, hvis nedsættelse [...] er blevet ændret [af Corte suprema di cassazione (kassationsdomstol)] efter passende kriterier (quantum), også henset til forbrugernes manglende anfægtelse af den urimelige karakter af vilkåret (an), som først er blevet påberåbt efter den i den hjemviste sag trufne afgørelse?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 21 Med spørgsmålet ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med chartrets artikel 47, skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning, hvorefter anvendelsen af princippet om retskraft ikke giver den nationale ret ved behandlingen af en hjemvist sag efter kassationsappel adgang til ex officio at efterprøve ugyldigheden af et angiveligt urimeligt kontraktvilkår, når for det første forbrugeren ikke har påberåbt sig anbringendet om urimeligheden af dette vilkår i de tidligere faser af den retslige procedure, og for det andet de nationale retter ikke ex officio har konstateret ugyldigheden af et sådant vilkår i forbindelse med den sag, der gav anledning til kassationsdommen.

- 22 I henhold til fast retspraksis hviler den ved direktiv 93/13 indførte beskyttelsesordning på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau (dom af 17.5.2022, SPV Project 1503 m.fl., C-693/19 og C-831/19, EU:C:2022:395, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis).
- 23 Under hensyntagen til denne svagere stilling fastsætter direktivets artikel 6, stk. 1, at urimelige kontraktvilkår ikke binder forbrugeren. Der er tale om en præceptiv bestemmelse, der har til formål at erstatte den formelle balance, som kontrakten indfører mellem medkontrahenternes rettigheder og forpligtelser, med en reel balance, der skal genindføre ligheden mellem parterne (dom af 17.5.2022, SPV Project 1503 m.fl., C-693/19 og C-831/19, EU:C:2022:395, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).
- 24 I denne henseende skal de nationale retter ex officio efterprøve, om et kontraktvilkår, der henhører under anvendelsesområdet for direktiv 93/13, er urimeligt, og dermed afhjælpe den manglende ligevægt mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende, eftersom den råder over de oplysninger vedrørende de retlige eller faktiske omstændigheder, som denne prøvelse kræver (dom af 14.3.2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, præmis 46, og af 17.5.2022, SPV Project 1503 m.fl., C-693/19 og C-831/19, EU:C:2022:395, præmis 53).
- 25 Desuden pålægger direktiv 93/13 medlemsstaterne, således som det fremgår af dets artikel 7, stk. 1, sammenholdt med 24. betragtning hertil, at fastsætte egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør (dom af 26.6.2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, præmis 44, og af 17.5.2022, SPV Project 1503 m.fl., C-693/19 og C-831/19, EU:C:2022:395, præmis 54).
- 26 I mangel af EU-retlige bestemmelser henhører reglerne for de procedurer, der skal sikre beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, under medlemsstaternes interne retsorden i medfør af princippet om sidstnævntes procesautonomi. Disse gennemførelsesbestemmelser må dog ikke være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer, der er underlagt national ret (ækvivalensprincippet), eller gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der er tillagt forbrugerne ved EU-retten (effektivitetsprincippet) (dom af 17.5.2022, Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, præmis 22 og den deri nævnte retspraksis).
- 27 Hvad angår ækvivalensprincippet råder Domstolen ikke over nogen oplysninger, der kan rejse tvivl om, hvorvidt den i hovedsagen omhandlede lovgivning er i overensstemmelse med dette princip.
- 28 Hvad angår effektivitetsprincippet følger det af Domstolens praksis, at hvert enkelt tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om, hvorvidt en national processuel regel gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bedømmes under hensyn til, hvilken stilling bestemmelsen indtager i den samlede procedure, herunder procedurens forløb og særlige kendetegn, samt i givet fald de principper, der ligger til grund for den nationale retsplejeordning, såsom beskyttelsen af retten til forsvar, retssikkerhedsprincippet og princippet om en hensigtsmæssig sagsbehandling (dom af 17.5.2022, Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).

- 29 Domstolen har endvidere præciseret, at medlemsstaternes forpligtelse til at sikre beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, navnlig for rettigheder, der følger af direktiv 93/13, indebærer et krav om effektiv domstolsbeskyttelse, som det bekræftes i dette direktivs artikel 7, stk. 1, og hvilket også er sikret ved chartrets artikel 47, der bl.a. finder anvendelse på definitionen af de processuelle regler vedrørende søgsmål, der støttes på sådanne rettigheder (dom af 17.5.2022, Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 30 Domstolen har i denne forbindelse fastslået, at i mangel af en effektiv prøvelse af den eventuelt urimelige karakter af kontraktvilkårene i den pågældende kontrakt er det ikke muligt at sikre, at de rettigheder, der er tillagt ved direktiv 93/13, overholdes (dom af 17.5.2022, Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).
- 31 Det følger heraf, at de betingelser, der fastsættes i de nationale lovgivninger, som artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 henviser til, ikke må skade indholdet af den ret, som forbrugerne har i henhold til denne bestemmelse, hvorefter de ikke er bundet af et vilkår, der vurderes at være urimeligt (dom af 17.5.2022, Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).
- 32 I denne henseende henvises til den betydning, som princippet om retskraft har i Unionens retsorden og i de nationale retsordener. Domstolen har således allerede haft lejlighed til at præcisere, at såvel hensynet til at sikre en stabil retstilstand og stabile retlige relationer som retsplejehensyn gør det påkrævet, at de retsafgørelser, der er blevet endelige, efter at de hjemlede appelmuligheder er udnyttet, eller efter at appellfristerne er udløbet, ikke længere kan anfægtes (dom af 9.4.2024, Profi Credit Polska (Genoptagelse af en sag, der er afsluttet ved endelig afgørelse), C-582/21, EU:C:2024:282, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 Domstolen har endvidere fastslået, at i det tilfælde, hvor en national ret i forbindelse med en tidligere undersøgelse af en omtvistet kontrakt, der har ført til vedtagelsen af en afgørelse, der har fået retskraft, har begrænset sig til ex officio at undersøge et eller bestemte vilkår i kontrakten i lyset af direktiv 93/13, pålægger direktivet en ret på begæring af parterne eller ex officio, når den råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige til dette formål, at efterprøve, om de øvrige vilkår i den nævnte kontrakt eventuelt er urimelige. I mangel af en sådan kontrol ville beskyttelsen af forbrugeren nemlig være mangelfuld og utilstrækkelig og hverken udgøre et egnet eller et effektivt middel til at bringe anvendelsen af denne type vilkår til ophør, i modsætning til hvad der er fastsat i artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 (dom af 26.1.2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 Denne beskyttelse ville derimod være sikret, hvis den kompetente ret under et første søgsmål havde foretaget en undersøgelse af den eventuelt urimelige karakter af vilkårene i den pågældende kontrakt, og denne – i det mindste summarisk begrundede – undersøgelse ikke havde afsløret urimelige kontraktvilkår, og forbrugeren var behørigt oplyst om, at vedkommende ville være afskåret fra senere at påberåbe sig disse vilkårs eventuelt urimelige karakter, hvis den pågældende ikke iværksatte appel inden for den i den nationale lovgivning fastsatte frist (dom af 7.11.2024, ERB New Europe Funding II, C-178/23, EU:C:2024:943, præmis 39 og den deri nævnte retspraksis).
- 35 Det følger af det ovenstående, at en rets prøvelse af, om kontraktvilkår i en aftale, der er indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende, eventuelt er urimelige, er i overensstemmelse med effektivitetsprincippet, henset til direktiv 93/13, dels hvis forbrugeren underrettes om eksistensen af denne kontrol og de konsekvenser, som dennes passivitet medfører med hensyn til præklusion

af retten til at gøre gældende, at kontraktvilkårene eventuelt er urimelige, dels hvis den afgørelse, der træffes efter nævnte prøvelse, er tilstrækkeligt begrundet til at gøre det muligt at identificere de vilkår, der blev undersøgt ved denne lejlighed, og grundene, endog kortfattede, til, at retten fandt, at disse vilkår ikke var urimelige. En retsafgørelse, der opfylder disse krav, kan være til hinder for, at der skal foretages en ny prøvelse af, om kontraktvilkårene eventuelt er urimelige, inden for rammerne af en efterfølgende procedure (dom af 29.2.2024, Investcapital, C-724/22, EU:C:2024:182, præmis 45).

- 36 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de for Domstolen fremlagte sagsakter, at princippet om retskraft i overensstemmelse med den gældende nationale lovgivning er til hinder for, at et anbringende, der kan påkendes ex officio, som f.eks. et angiveligt urimeligt kontraktvilkår, behandles i forbindelse med en hjemvisningsprocedure under omstændigheder, hvor dette anbringende ikke er blevet fremsat eller konstateret i forbindelse med den sag, der gav anledning til kassationsdommen, og fremsættelsen af et sådant anbringende derfor nødvendigvis er uforenelig med beskaffenheden af domskonklusionen i kassationsdommen heri.
- 37 Det fremgår også, at retsafgørelserne vedrørende tvisten i hovedsagen, således som de er nævnt i nærværende doms præmis 13, 14 og 16, ikke indeholder en analyse, hverken fra de retter, der påkender sagens realitet, eller af Corte suprema di Cassazione (kassationsdomstol), af den eventuelt urimelige karakter af det i hovedsagen omhandlede vilkår om bod.
- 38 Ifølge den forelæggende ret er der imidlertid blevet truffet en retsafgørelse, der implicit anerkender gyldigheden af dette vilkår om bod, eftersom afgørelsen fra de nationale retter om at nedsætte størrelsen af boden rent logisk forudsætter, at det nævnte vilkår er gyldigt og har retsvirkninger. I henhold til den gældende nationale lovgivning anses en ex officio-efterprøvelse af, om det pågældende kontraktvilkår er urimeligt, for at have fundet sted og have retskraft, selv om der ikke gives nogen begrundelse herfor. Dette gør det imidlertid umuligt at foretage den prøvelse, der kræves i henhold til den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 30 og 33-35, på trods af den omstændighed, at en retssag vedrørende dette vilkår om bod fortsat verserer.
- 39 Det følger heraf, at denne nationale lovgivning, der fratager forbrugeren processuelle midler, der gør det muligt for vedkommende at gøre sine rettigheder gældende i henhold til direktiv 93/13, kan gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at beskytte disse rettigheder og således tilsidesætte effektivitetsprincippet.
- 40 Den forelæggende ret har i øvrigt anført, at købstilsagnsgiverne havde udvist fuldstændig passivitet, og at de først i forbindelse med den anden kassationsappel gjorde gældende, at det pågældende vilkår om bod var urimeligt.
- 41 I denne henseende er det korrekt, at respekten for effektivitetsprincippet ikke må føre til, at der skal kompenseres for den pågældende forbrugers fuldstændige passivitet (dom af 24.6.2025, GR REAL, C-351/23, EU:C:2025:474, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis). I det foreliggende tilfælde fremgår det imidlertid af forelæggelsesafgørelsen, at købstilsagnsgiverne deltog i alle de forskellige faser af den retslige procedure og, om end kun i forbindelse med den anden kassationsappel, gjorde gældende, at det pågældende vilkår om bod var urimeligt. Deres adfærd kan derfor ikke kvalificeres som fuldstændig passiv.

- 42 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at det forelagte spørgsmål skal besvares med, at artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet og chartrets artikel 47, skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning, hvorefter anvendelsen af princippet om retskraft ikke giver den nationale ret ved behandlingen af en hjemvist sag efter kassationsappel adgang til ex officio at efterprøve ugyldigheden af et angiveligt urimeligt kontraktvilkår, når for det første forbrugeren ikke har påberåbt sig anbringendet om urimeligheden af dette vilkår i de tidligere faser af den retslige procedure, og for det andet de nationale retter ikke ex officio har konstateret ugyldigheden af et sådant vilkår i forbindelse med den sag, der gav anledning til kassationsdommen.

Sagsomkostninger

- 43 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

Artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler, sammenholdt med artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder,

skal fortolkes således, at

disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning, hvorefter anvendelsen af princippet om retskraft ikke giver den nationale ret ved behandlingen af en hjemvist sag efter kassationsappel adgang til ex officio at efterprøve ugyldigheden af et angiveligt urimeligt kontraktvilkår, når for det første forbrugeren ikke har påberåbt sig anbringendet om urimeligheden af dette vilkår i de tidligere faser af den retslige procedure, og for det andet de nationale retter ikke ex officio har konstateret ugyldigheden af et sådant vilkår i forbindelse med den sag, der gav anledning til kassationsdommen.

Underskrifter